

"Que m'ho expliquin d'aquí a un any"

Josep Cuní (Tiana, 1953) ha començat una nova fase de la seva vida professional. La seva marxa de Catalunya Ràdio per incorporar-se a la nova emissora de la Diputació de Barcelona ha estat objecte de molts comentaris, i no precisament benintencionats. Cuní respon totes les preguntes, i alhora reflexiona sobre el futur de la comunicació.

Josep Cuní està en plena forma. Ha tornat dels Estats Units amb noves idees sobre el món de la informació, i n'ha començat a aplicar algunes. El seu nou programa —produït per Broadcaster, la seva productora— saltarà a les ones a través de COM Ràdio, emissora propietat de la Diputació de Barcelona (PSC-IC-ERC) que emet per quasi tot Catalunya a través de les ràdios locals que ho volen. Qualsevol ràdio local dels Països Catalans pot captar i difondre, si vol, el programa d'en Cuní "per un cost zero", segons ell mateix especifica.

—*COM Ràdio pot ser contemplada com una operació política. Tem que això el perjudiqui?*

—No és un tema que em preocupi. Apelo al meu passat professional, i a aquells que no el vulguin tenir en compte els demano que tinguin present la frase evangèlica: "Per les seves obres el coneixereu". Que m'ho expliquin d'aquí a un any.

—*Sembla que implícitament accepta que COM Ràdio pot ser una operació política...*

—No, no, no ho accepto. Constato que hi ha persones interessades a fer creure que això és així. Jo només puc parlar del meu cas, i puc assegurar que en el meu cas no és una operació política. Ni ara ni mai no he pretès parlar en plural majestàtic, tendència que lamentablement creix cada vegada més en el món de la comunicació.

—*Ha passat de la primera emissora de Catalunya a una que tot just comença. No li fa mandra, començar de zero?*

—No, és un gran al·licient. L'any 76 feia sis anys que treballava a Ràdio Terrassa i n'era el cap de programes. Vaig deixar aquella confortabilitat per anar-me'n a Ràdio Barcelona i començar de zero. L'any 84, a Ràdio Barcelona jo era l'única persona que estava cada dia en un programa en directe per tot Espanya al matí i que tenia un programa propi a la tarda. No hi havia ningú més que ho tingués, i ho vaig deixar tot per anar-me'n a Catalunya Ràdio, projecte pel qual ningú de la professió en donava un duro. Projecte, a més, que estava etiquetat políticament pels que no veien bé el projecte. Han passat onze anys i tinc la sort que m'han ofert participar en l'inici d'un altre projecte, que ve a enriquir el panorama de la

ràdio en català. L'únic que lamento és que el nou projecte no hagi tingut plantejaments estrictament privats. De tota manera, si algú ho vol fer que sàpiga que pot comptar amb mi. Em preocupa que per treballar en el meu idioma, en el meu país i amb voluntat d'un cert abast general, només ho pugui fer des d'empreses públiques.

—*Els grans líders de la ràdio tenen pàgines i pàgines de publicitat a tots els diaris promocionant els seus programes. COM Ràdio està inserint també publicitat d'aquest tipus, donant-li a vostè un gran protagonisme. Catalunya Ràdio no el va cuidar tant; només al final va inserir uns anuncis...*

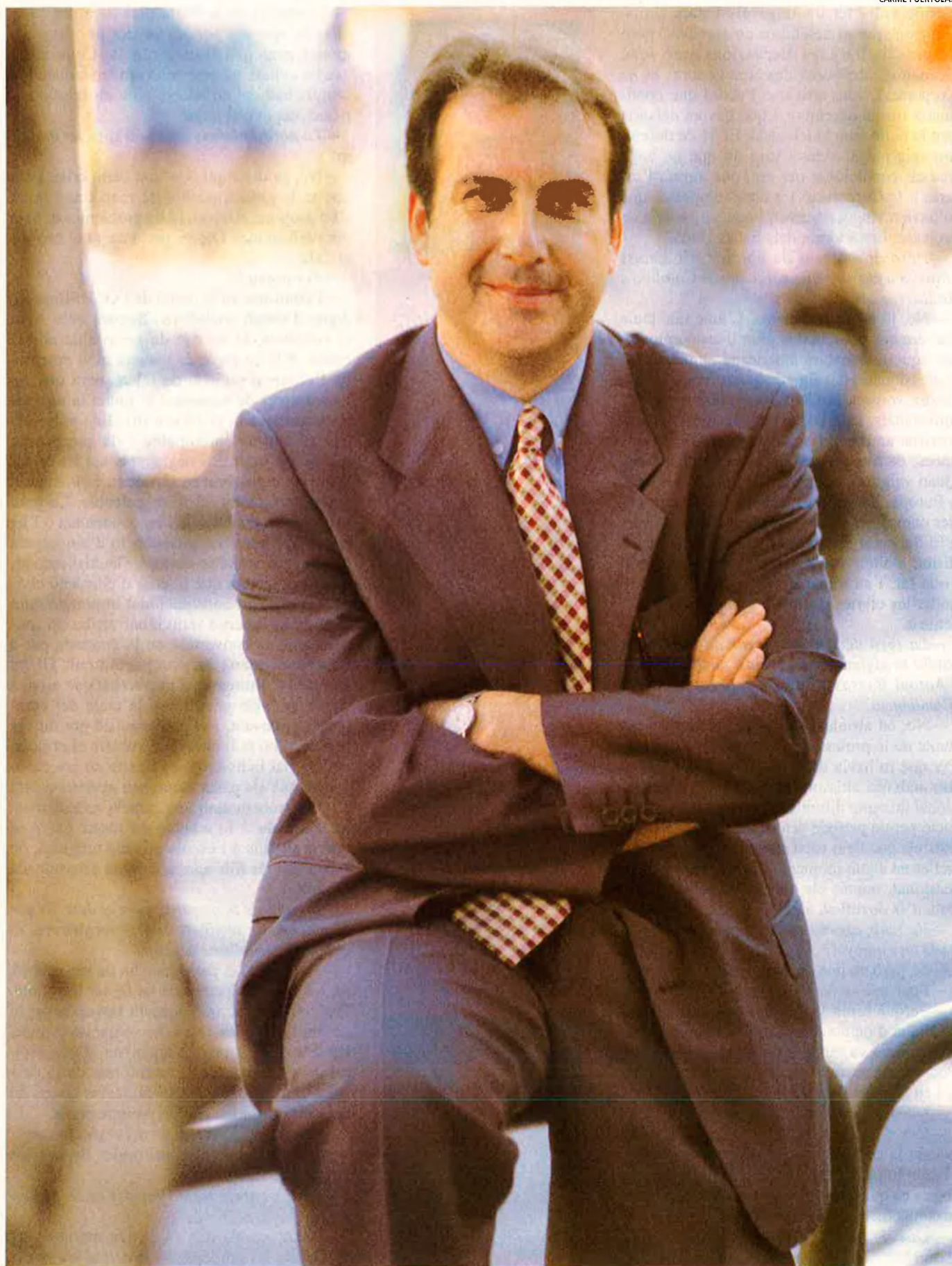
—Això és normal. És normal que qui et rep per primer cop a casa seva després de molta lluita per aconseguir-ho et tracti així, d'una manera més efusiva que els familiars de tota la vida.

—*D'això se'n diu una resposta diplomàtica. Li va faltar suport empresarial per part de Catalunya Ràdio?*

—Aquest món de la ràdio s'ha anat muntant sobre les grans estrelles, cosa que a mi no m'agrada en absolut. Però no sóc jo qui s'ho ha inventat, jo m'ho he trobat. Estic en el ball, però jo no controlo l'orquestra ni la pàgina. En tot cas, a mi em paguen per ballar, i a més al ritme que sona. Tinc un concepte de la feina que es fonamenta en el compliment fidel dels preceptes, clàusules i apartats del contracte, sempre fins cinc minuts després d'haver expirat. Mai cinc minuts abans. Si l'empresa considera que és bo promocionar el teu programa, la decisió és seva. Cada empresa té la seva estratègia. I l'estratègia de Catalunya Ràdio era jugar més amb els espots televisius que no pas amb els diaris. En tot cas, jo no marco les estratègies. Només en puc ser víctima, a favor o en contra.

—*Quan va decidir marxar de Catalunya Ràdio?*

—Jo no vaig decidir marxar de Catalunya Ràdio. Vaig decidir aturar-me professionalment i això implicava deixar físicament Catalunya Ràdio. Feia temps que em ballava pel cap tenir una llarga experiència americana. La primavera del 94, aprofitant que expirava el meu contracte aquell estiu, vaig comunicar que el meu interès era no renovar el contracte

perquè volia fer un *stage* als Estats Units. Vaig dir que al setembre no tornaria, però després de llargues discussions amb Joan Granados, aleshores director general de la Corporació, vam arribar a l'acord que continuaria fins al desembre, i que llavors deixaria tant la ràdio com la televisió. El 31 de desembre vaig plegar veles i vaig dir que no volia marxar condicionat per res, que agraija l'interès a la Corporació i a altres empreses que m'havien vingut a buscar, i que no parlaria de projectes fins a tornar dels Estats Units.

—Però al moment de marxar als Estats Units ja tenia clar que volia deixar Catalunya Ràdio?

—No, jo no tenia clar res. L'únic que tenia clar era que em feia una gran il·lusió emprendre aquesta aventura americana eminentment professional. Hi vaig ser quatre mesos, vaig fer un *stage* a la CNN, conferències a tres universitats, vaig voltar pel país, em vaig entrevistar amb moltíssima gent, més de 70 persones, de tots els àmbits de la comunicació. Quan vaig tornar vaig fer una mica el mateix a Europa: Estrasburg, Brussel·les... i vaig poder comparar. Encara vaig tenir temps d'anar a El Salvador a inaugurar un màster de periodisme, i altres coses complementàries que jo volia fer. I en tornar definitivament, vaig escoltar les ofertes que tenia i vaig decidir lliurement.

—La seva decisió de plegar de Catalunya Ràdio té alguna cosa a veure amb el fet que l'Antoni Bassas l'hagués superat en índex d'audiència?

—No, en absolut. Jo no vaig tenir mai cap dubte de la professionalitat del meu substitut. Per què m'havia de sorprendre? Ell va assumir amb una altíssima dignitat i nivell professional un repte difícilíssim com és una substitució per un període determinat de temps. Només els que hem estat substituïts de grans estrelles en algun moment de la nostra vida professional, només els que ho hem fet, sabem com n'és de difícil, això.

—Va tenir alguna oferta per fer ràdio privada en espanyol?

—Sí, però no puc dir d'on venia.

—I per què no ho va agafar?

—Perquè tenia l'oportunitat de participar en l'inici d'un nou projecte de ràdiodifusió en català, i em va semblar un repte més atractiu. Podia fer la meva feina des del país, per al país i en la meua llengua.

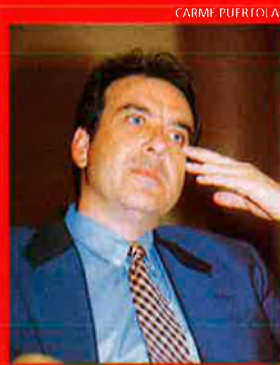
—Què ha après, als Estats Units?

—Des d'un punt de vista professional, destacaria la curiositat permanent del periodista, el gran impacte de la tecnologia del cable i la forma en què es preparen per la gran lluita per la competitivitat de demà passat.

—Què no hem de copiar dels mass media d'allà?

“Em preocupa que per treballar en el meu idioma, en el meu país i amb voluntat d'un cert abast generacional només ho pugui fer des d'empreses públiques.”

—L'espiral de la lluita diabòlica per l'audiència, que els porta a perdre de vista uns quants principis ètics i morals. Convindria que ho evitéssim, però molt em temo que com sempre hem fet en relació amb els nord-americans, copiem el pitjor.

—La nord-americana és una societat malalta?

—No, jo diria que viu una certa crisi, però que té la gran capacitat de reaccionar quan s'ho proposa. Això sí, hi ha problemes que no discuteixen mai, i opten per amagar el cap sota l'ala.

—Per exemple.

—Fixem-nos en el judici de l'O. J. Simpson, digne d'estudi sociològic. Segons quin sigui el veredict, hi ha risc de greus aldarulls al carrer. S'hi ha jugat de manera molt descarada l'element racista, de tal manera que un mes després de començar el judici la societat nord-americana ja estava dividida entre els que el consideren culpable i els que pensen que és innocent. Els negres, pel sol fet de ser negre, el consideraven innocent. I els blancs, pel mateix motiu, el feien culpable. La gran massa de la població ja l'ha condemnat o l'ha absolt fa mesos. La presumpció d'innocència no existeix. Un altre exemple: la crisi escolar, que és el mateix que la crisi d'educació cívica. Un principi constitucional importantíssim com és la llibertat individual arriba un moment que es converteix en la coartada per a qualsevol mena de comportament. Hi ha alumnes d'últim curs d'universitat que estan a classe amb els peus sobre la taula del company del davant, i el professor no pot dir res perquè si ho fa li diran que vulnera el principi de llibertat individual. El mestre no pot castigar perquè els pares emprenen accions contra ell. Ens trobem amb una canalla senzillament maleducada. I la reacció de molts pares és portar els fills a l'escola privada religiosa, on saben que els fills aprendran una determinada disciplina.

—Davant de panorames com el descrit, que cada vegada semblen més generalitzats, és viable el periodisme neutral?

—Jo no sé si el periodista ha de ser neutral. En tot cas sí que crec que ha de ser imparcial. Però també crec que aquesta imparcialitat té un límit. Amb les coses de menjar no es juga. Davant d'una amenaça terrorista, d'una espiral de violència, de la xenofòbia, de la desigualtat, davant de totes aquestes coses no pots ser imparcial. Has de prendre partit.

—Com serà el periodista del segle que ve?

—Serà allò que el consumidor de mitjans vulgui que sigui.

—Això no seria traïr l'esperit de la professió?

—Això sembla que és el que marquen les pautes de les empreses, i fins que no es de-

mostri el contrari treballem per a empreses. Els mitjans, legítimament, tenen una línia a seguir, i quan tu treballes per un mitjà ho fas d'acord amb la línia que marca el mitjà. I si no hi estàs d'acord, te'n busques un altre, si el trobes. Si el trobes.

—Per tant, el subjecte actiu de l'activitat informativa no és el periodista, sinó l'empresa.

—Jo no dic que això em sembli bé. Dic que ens estem donant un sistema basat en això. No valoro. Constato.

—Valori, si us plau.

—Suposo que si estem en aquesta dinàmica serà perquè els periodistes ens devem comportar de manera força passiva. Però tampoc no estic tant segur que nosaltres, com a professió, puguem frenar massa aquesta tendència. Cal tenir en compte que juguem amb un lloc de treball i per tant amb un sou a final de mes. Lamentablement hi ha un gruix molt important de companys i companyes en l'atur, i si un periodista en actiu es nega a fer una cosa perquè va contra els seus principis professionals, ha de pensar que n'hi ha un altre en atur que necessita aquell sou i estarà disposat a fer-la. Un cercle viciós que no sé massa com es pot trencar.

—Què significarà la introducció de la tecnologia del cable al nostre país?

—D'entrada, normalitzar-nos en una situació que als altres països ja és vella. I també suposarà el primer d'una sèrie de trasbalsos posteriors que ens acabaran d'homologar. Aquí anem endarrerits del primer gran trasbals, que va ser la televisió per cable. I el problema és que ara haurem de fer compatible aquest primer trasbals amb el segon, que són les autopistes de la informació. Els mitjans de comunicació tindrem dues guerres a l'hora. Algú deu tenir la responsabilitat de no haver-nos dosificat els trasbalsos.

—A 50 anys vista, Catalunya hi té un lloc en el món de la comunicació global, o les entitats petites tendiran a desaparèixer?

—Hauríem de ser capaços d'enfrontar-nos a aquest món pensant a 50 anys vista, com dius tu. No a dos anys vista. Crec que no estem tenint una voluntat de visió a molt llarg termini. Gairebé com si ens preocupéssim només de la supervivència immediata, i no ens plantejem què deixarem als nostres fills. I hi ha una cosa evident: no és un problema de Catalunya només, ho és d'Europa. Europa ha perdut el primer tren del que serà la comunicació. I està per veure si el segon l'agafa a temps. Sembla-

—Hi ha algun govern que renunciï a controlar un mitjà de comunicació públic?

—D'acord. No és un problema d'aquest partit o de l'altre, sinó de la concepció de la política en aquest país, i molts d'altres. És una malaltia europea. La senyora Thatcher es va passar dotze anys intentant controlar la BBC. Però no se'n va sortir. L'important és que no se'n va sortir, tot i que la BBC és pública.

va que hi havia una gran guerra entre els americans i els japonesos, i es va quedar en armistici: els japonesos s'han quedat amb el hardware i els americans amb el software. I aquests, tenint el software, controlen el producte. Jo llenço una pregunta: nosaltres què hem de defensar, un projecte lingüístic o un projecte idiosincràtic de país? Pel sol fet d'estar doblada al català, una cosa és bona?

—Hi ha una relació directa entre el grau d'autogovern i les possibilitats de supervivència en el món futur de les comunicacions?

—Si és veritat que hauríem de confiar en la societat civil, la resposta és no. El problema és que aquest país s'omple la boca de defensa de la societat civil, però el que es persegueix és mediatitzar-la tant com es pugui, sempre. Hi ha algun partit polític que renunciï a tenir una certa ascendència sobre el món

casteller o sobre el sardanista?

—Què li sobra i què li falta al mapa comunicatiu català?

—Li sobra proteccionisme i li falta normalitat.

—Es poden guanyar diners fent ràdio privada en català?

—Estic convençut que sí, perquè si la ràdio pública factura cada any un bon grapat de centenars de milions, què et fa pensar que la privada no ho faria també?

—Per què, doncs, el capital privat no fa aquesta aposta?

—Aquesta és la pregunta del milió de dòlars; me la faig des de fa molts anys.

—Suposo que ha tingut l'oportunitat de fer aquesta pregunta a gent que té els diners necessaris.

—Un dels problemes que constato és que els propietaris de les poques emissores independents privades de Catalunya no viuen de la ràdio. No tenen la ràdio com un negoci.

—Però aquest és un país on s'han gastat milers de milions de pessetes en projectes de premsa escrita fracassats. Amb la meitat dels diners s'hauria pogut fer ràdio privada en català...

—Per descomptat. A veure... el paper es toca. Retalles i ho guardes, i d'aquí a vint anys li l'ensenyaràs al teu nét que un dia el seu avi va sortir al diari. I com que la premsa influeix sobre uns sectors, l'empresari inverteix en premsa pensant en influir-hi, pensant en una quota de poder.

Eduard Voltas